

וּלְפִיכֶם אָמַר קוֹדֵשׁא בְּרִיךְ הוּא, לֹא תִקְשִׁי לִכּוֹ, דְּכַתִּיב מְאֹרֶת, וְלֹא שְׁלִים. דְּאָנָא לֹא עֲבָדִית לִיהּ, אָלָא לְמַה דְּכַתִּיב, לְהַאֲרֵי עַל הָאָרֶץ. לְשִׁמְשָׁא לְבַנֵּי אַרְעָא, וְדִי לְכוּ לְבַנֵּי הָאָרֶץ, וְדִי לְכֶם לְבַנֵּי הָאָרֶץ לְמַאֲרֵי הַזֶּה שִׁישְׁמֵשׁ אֶתְכֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּמַה הָאֹרֶת הַקָּטָן הַזֶּה לֹא יְכוּלִים בְּנֵי אָדָם לְהַסְתַּפְּלֵי בּוֹ, הָאֹרֶת הַגָּנוּז לְצַדִּיקִים עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אָמַר רַבִּי אֶבְהוֹ, וְכָל שְׁכֵן הָאֹרֶת שֶׁל הַמַּאֲרֵי שְׁשׂוּרָה לְפָנֵי הַמַּלְאָךְ הַעֲלִיזוּ.

בַּא לְנִשְׁקֵי אֶת יְדוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר, כְּעַת יְדַעְתִּי שְׂבָאֲמַת הַמְּאֹרֶת הַזֶּה חֶסֶר, וְרֵאוּ לִי לְהֵיוֹת חֶסֶר יוֹתֵר מִזֶּה. אָמַר, אוֹי לְעוֹלָם כְּשֶׁתִּצָּא מִמֶּנּוּ, שְׂעֵד הַיּוֹם הַזֶּה שְׂאֵלְתִי עַל זֶה, וְלֹא מִצְאֵתִי אֶת עֶקֶר הַדְּבָר, רַק עֲכָשׁוּ. אוֹתָהּ הַדְּרִיךְ שִׁיִּצְאֵת בָּהּ, תְּהִיָּה סִימָן שֶׁל בְּרָכָה לִי עַל שְׂפָגְשְׁתִּי אוֹתָךְ. יָשָׁב עִמּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים, וְלָמַד כָּל סֵפֶק וְקִשְׁיָא שֶׁהָיוּ לוֹ, וְלָמַד אוֹתוֹ שְׁשִׁים טַעְמִים בְּפִרְשַׁת בְּרֵאשִׁית. הֵלֶךְ לְדַרְכּוֹ.

מִצָּא אֶת רַבִּי חֲזִיא. אָמַר לוֹ, בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ רַבִּי אֶבְהוֹ, שְׂאֵטְעַם מְאֹרֶת הַמְּתִיקוֹת שֶׁל הַדְּבָשׁ שְׂמִצִּית מְגֹזֶרֶת קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים. אָמַר לוֹ, חֲרִיֹּת דְקָל שְׂאִין בְּהֵן פְּרוֹת וְסִבִּיאַת הַדְּבָשׁ אֵין מְתִישְׁבִים יְחַד. וְאֵף עַל פִּי כֵן לָמַד אוֹתוֹ.

בְּכַה ר' חֲזִיא וְאָמַר, נִדְרִינָא עֲלִי, שְׂעֵד שְׂאֵלְמַד לְפָנֵי בְעֲלֵי הַמְּשָׁנָה הַעֲלִינָה, לֹא אֲשַׁב כְּאֵן. יָשָׁב שֵׁם שְׁתִּים עֶשְׂרֵה שָׁנִים. כְּשָׁבָא, קָרְאוּ לוֹ רַבִּי חֲזִיא הַגְּדוֹל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הָאֹרֶת הַגָּנוּז לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבָא, אוֹתוֹ שְׁהוּא גָּנוּז. זְהוּ שְׂכַתוּב (תְּהִלִּים כז יא) אוֹר זָרַע לְצַדִּיק וְלִישְׂרֵי לֵב שְׂמִחָה.

וּלְפִיכֶם אָמַר קוֹדֵשׁא בְּרִיךְ הוּא, לֹא תִקְשִׁי לִכּוֹ, דְּכַתִּיב מְאֹרֶת, וְלֹא שְׁלִים. דְּאָנָא לֹא עֲבָדִית לִיהּ, אָלָא לְמַה דְּכַתִּיב, לְהַאֲרֵי עַל הָאָרֶץ. לְשִׁמְשָׁא לְבַנֵּי אַרְעָא, וְדִי לְכוּ לְבַנֵּי הָאָרֶץ, וְדִי לְכֶם לְבַנֵּי הָאָרֶץ לְמַאֲרֵי הַזֶּה שִׁישְׁמֵשׁ אֶתְכֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּמַה נְהוּרָא זְעִירָא דָא, לֹא יְכַלִּין בְּנֵי נָשָׂא לְאַסְתַּפְּלָא בֵּיהּ, נְהוּרִיתָא דְגָנוּז לְצַדִּיקָא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אָמַר רַבִּי אֶבְהוֹ, וְכָל שְׁכֵן נְהוּרִיתָא דְבוּצִינָא דְשְׂרֵי קָמִי מְלַפָּא עֵילָאָה.

אָתָּא לְנִשְׁקָא יְדֵיהּ דְרַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר כְּעַת יְדַעְנָא, דִּי בְקוּשְׁטָא הָאִי מְאֹרֶת חֶסֶר, וְיָאוּת לוֹ לְמַהוּי חֶסֶר יִתִּיר מֵהָאִי. אָמַר ווִי לְעֵלְמָא כַּד תְּפּוּק מִנִּיהּ, דְעַד יוֹמָא דָא שְׂאִילְנָא דָא, וְלֹא אֲשַׁפְחָנָא עֵיקְרָא דְמִילְתָא, בַּר כְּעַן. הַהוּא אוֹרְחָא דְנִפְקַת בֵּיהּ, יְהֵא סִימָנָא (דף כ"ב) ע"ב) דְבִרְכָה לִי, עַל דְעָרְעִית לָךְ.

יְתִיב עֲמִיהּ תְּלַתִּין יוֹמִין, וְאוּלִיף כָּל סַפְקָא וְקוּשְׁיָא דְהוּא לִיהּ, וְאוּלִיף לִיהּ שְׂתִין טַעְמִי בְּפִרְשַׁת דְּבְרֵאשִׁית. וְאֶזְל לְאוֹרְחִיהּ. אֲשַׁבַּח לְרַבִּי חֲזִיא, אָמַר לִיהּ בְּמָטוֹ מִינָךְ רַבִּי אֶבְהוֹ, דְאֵטְעוּם מֵהוּא מְתִיקָא דְדוּבְשָׁא, דְאֵמְצִית מְגֹזֶרֶת קְדִישִׁין עֵילָאִין. אָמַר לִיהּ, חֲרַרְתָּא דְאֵפִיקוּתָא, וְסוּבְתָא דְדוּבְשָׁא, לֹא מְתִישְׁבִי כְּחָדָא. וְאֵף עַל פִּי כֵן אוּלִיף לִיהּ.

בְּכַה ר' חֲזִיא וְאָמַר, נִדְרִינָא עֲלִי, דְעַד דְאוּלִיף קָמִי מְאֹרִיהוֹן דְמִתְנִיתָא עֵילָאָה, לֹא אִיתִיב הָבָא. יְתִיב תְּמָן תְּרִיסַר שָׁנִין, כַּד אָתָּא קָארוֹ לִיהּ ר' חֲזִיא רַבָּה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹר גָּנוּז לְצַדִּיקָא לְעֵתִיד לְבָא, הַהוּא דְהוּא גָּנוּז. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (תְּהִלִּים כז יא) אוֹר זָרַע לְצַדִּיק וְלִישְׂרֵי לֵב שְׂמִחָה.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מֵאֲרֵת (בראשית א). רבי פנחס פתח בפסוק הזה (שיר א) צִאֲנֵה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךָ שְׁלֹמֹה בְּעֶטְרָה שְׁעֶטְרָה לֹא אָמוּ. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, חֲזַרְנוּ עַל כָּל הַתּוֹרָה וְלֹא מְצִאנוּ עֶטְרָה שְׁעֶשְׂתָה בַת שֹׁבַע לְשֹׁלְמֹה. כַּעַת יֵשׁ לֹאמֵר, זֶה שְׁאֵמַר רַבִּי יִצְחָק מֵה זֶה צִאֲנֵה וּרְאִינָה, הֲיֵה לֹא לְכַתֵּב בָּאוּ וּרְאוּ, מֵה זֶה צִאֲנֵה? אָלֵא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַפְּסוּק הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא עַל אוֹתָם הַצְּדִיקִים שֶׁיֵּצְאוּ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְנִקְבְּרוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשָׁה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְשִׁיֵּצְאָה נִשְׁמַתָּם שָׁם. וְעֵתִידָה בַת קוֹל לְהַעִיר בְּכָל צִיּוֹן וְצִיּוֹן שֶׁל בְּתֵי הַקְּבֻרוֹת, וְאוֹמֵרֶת: צִאֲנֵה וּרְאִינָה, צָאוּ מִתַּחַת רִקְבֹנוֹת הָעֵפֶר וְהִתְעוֹרְרוּ מִשְׁנַתְכֶם. בְּנוֹת צִיּוֹן - כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (מלכים ב' כג) מֵה הַצִּיּוֹן הַלְזוּ. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, זְכָאִים אַתֶּם הַצְּדִיקִים לְרֵאוֹת אֵת זֵיו הַכְּבוֹד הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, שֶׁהַשְּׁלוֹם כְּלוּ שְׁלוֹ, וּבְאִיזוֹ זְכוּת? בְּשִׁבִיל הָעֶטְרָה שְׁעֶטְרָה לֹא אָמוּ, בְּשִׁבִיל אוֹתוֹ הַפְּתוּר שֶׁהַכְּתִירוֹ אוֹתוֹ הַצְּדִיקִים בְּדַבְּרֵי תוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה. אָמַר רַבִּי אֶבְהוֹ, אָמוּ, וּמֵהוּ? אָמוּ, וְאִיזְהוּ אִם שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אֵלּוּ הַצְּדִיקִים שֶׁהֵם אִמְהָ הַיְדוּעָה לוֹ.

בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ - חֲתַנְתָּה הִיזוּ מִמִּי הִיא? אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, מֵהָאֵם הַהוּא, חֲתַנְתָּה שֶׁל אוֹתוֹ הָאֵם שְׁלוֹ. מֵהוּ חֲתַנְתָּה? בְּיוֹם שֶׁהַכְּשֵׁרוֹ לַעֲשׂוֹת אֵת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא שִׁמְחַת הַצְּדִיקִים. וְאִימְתִי הַכְּשֵׁרוֹ? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשְׁלַשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וּמְעַלָּה, שְׁאוֹתוֹ הַיּוֹם חוֹבָה עַל הַצְּדִיקִים לַעֲשׂוֹת שִׁמְחַת הַלֵּב כְּיוֹם שֶׁעוֹלָה לַחֲפָה, וּמִשּׁוֹם אוֹתָהּ הַזְּכוּת עֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעוֹרֵר אוֹתָם

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מֵאֲרֵת. ר' פנחס פתח בְּהַאי קָרָא (שה"ש ג א) צִאֲנֵה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךָ שְׁלֹמֹה בְּעֶטְרָה שְׁעֶטְרָה לֹא אָמוּ. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, חֲזַרְנוּ עַל הַתּוֹרָה כּוֹלָא, וְלֹא אִשְׁכְּחֵן עֶטְרָה דְּעֶבְדַת בַּת שֹׁבַע לְשֹׁלְמֹה. כַּעַת אֵית לְמִימַר, הַאי דְּאָמַר רַבִּי יִצְחָק מֵאִי צִאֲנֵה וּרְאִינָה, הָוּה לִיָּה לְמִיכְתָּב בָּאוּ וּרְאוּ. מֵאִי צִאֲנֵה.

אָלֵא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, פְּסוּקָא דָא, דְּאִתְקַרֵי עַל אֵינוֹן זְכָאִין דְּנִפְקוּ מִן עֲלְמָא דִּין, וְאִתְקַבְּרוּ בְּאֶרְעָא קְדִישָׁא דִּישְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדִנְפַקַת נִשְׁמַתְהוֹן תַּמְּן. וְעֵתִידָה בַת קוֹל לְאִתְעָרָא בְּכָל צִיּוֹנָא וְצִיּוֹנָא דְּבְתֵי קַבְּרֵי, וְאִמְרָה צִאֲנֵה וּרְאִינָה, פּוֹקוּ מִתַּחַת בְּלִיאוֹתָא דְּעֶפְרָא, וְאִיתְעָרוּ מִשְׁנַתְכוֹן. בְּנוֹת צִיּוֹן: כְּמָה דְּאִתְאָמַר, (מ"ב כג יז) מָה הַצִּיּוֹן הַלְזוּ.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, זְכָאִין אַתוֹן צְדִיקָא לְמַחְמֵי בְּזִיווָא וְקִירָא עֲלָאָה דְּמִלְפָא קְדִישָׁא, דְּשִׁלְמָא כּוֹלָא דִּילִיָּה. וּבְאִיזְהוּ זְכוּתָא, בְּשִׁבִיל עֶטְרָה שְׁעֶטְרָה לֹא אָמוּ, בְּדִיל הַהוּא כְּתָרָא, דְּאִכְתָּרוּ לִיָּה צְדִיקָא בְּמִלִּי דְּאוֹרִייתָא בְּעֲלְמָא דִּין. אָמַר רַבִּי אֶבְהוֹ, אָמוּ, וּמֵהוּ אָמוּ. וְאִיזְהוּ אִם שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֵלּוּ צְדִיקִים שֶׁהֵם אִם הַיְדוּעָה לוֹ.

בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ, חֲתַנְתָּה דָא מִמָּאן הוּא. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, מֵהַהוּא אִם, חֲתַנְתָּה שֶׁל אוֹתוֹ אִם שְׁלוֹ. מֵהוּ חֲתַנְתָּה בְּיוֹמָא דְּכִשְׁרֵן לְמַעֲבַד פִּיקוּדֵי אוֹרִייתָא, דְּהוּא חֲדוּתָא דְּצְדִיקָא. וְאִימְתִי כִּשְׁרֵן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִתְּלִיסַר שָׁנִין וְלַעֲלֵלָא, דְּהַהוּא יוֹמָא חוֹבְתָא עַל צְדִיקָא לְמַיעֲבַד חֲדוּתָא דְּלָפָא, כְּיוֹמָא דְּסְלִיק לַחוּפָּה. וּבְגִין הַהוּא זְכוּתָא, עֵתִיד קוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא לְאִתְעָרָא לְהוּ וְלַעֲבָרָא כְּרוּזָא

וְלַהֲעֵבִיר כְּרוּז לִפְנֵיהֶם בְּחֻדָּה:
צִיּוֹנָה וְצִיּוֹנָה בְּנוֹת צִיּוֹן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא תִשְׁמַע, יְהִי
מֵאֵרֶת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַחִיָּה
אֶת הַמַּתִּים וַיַּעֲבִיר כְּרוּז עַל כָּל
צִיּוֹן וְצִיּוֹן, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן תֵּרַד
אוֹתָהּ הַנְּשֻׁמָּה, כְּמוֹ הָאוֹר
וְהַמָּאוֹר שִׁיאִיר בְּאוֹר שֶׁל רַקִּיעַ
הַשָּׁמַיִם עַל אוֹתוֹ הַגּוֹף שִׁיתְעוֹרֵר
מִן הָאָרֶץ. זֶהוּ שְׁכָתוּב יְהִי מֵאֵרֶת
בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. וְלָמָּה? לְהֵאִיר
עַל הָאָרֶץ, עַל אוֹתוֹ הַגּוֹף שִׁיוֹצֵא
מִן הָאָרֶץ.

ר' אבהו אמר, זו היא זהר הרוח על
הגוף להחיותו, ולהאיר אפלו. הדיא הוא
דכתיב, יהי מארת ברקיע השמים. ולמה?
להאיר על הארץ, על היוצא מן
הארץ, כמו שאמרנו.

ר' יהודה בן פזי פגע ביה ברב נחמן, אמר
ליה אותו הרוח שעתיד הקדוש ברוך הוא
להחיות בו המתים, מהו. אמר ליה, הוא רוח
אספקלריא של מעלה, כאשר ישיגו בני אדם
הדעות הנכונות. ומנין לנו זה?
ממה שכתוב (יחזקאל לו) ונתתי רוחי
בכם וחייתם. לא נאמר ונתתי רוח
בכם, אלא רוחי, אותו הנאצל
מהאספקלריא שלי, וכתוב (שם)
ואת רוחי אתן בקרבכם, ואחר
כך יהיה סימן ידוע בעולם. זהו
שכתוב (בראשית א) והיו לאתת
ולמועדים ולימים ושנים.

ויאמר אלהים נעשה אדם
בצלמנו (בראשית א). רבי אבהו
פתח, (תהלים ח) מה אנוש פי תזכרנו
ובן אדם פי תפקדנו ותחסרהו
מעט מאלהים. רבי תנחום אמר,
בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא
לברא את האדם, נתיעץ עם
המלאכים אותם הסובבים את
כסאו, ואמר להם נעשה אדם.

קדמיהון בחדוה, צאינה וראינה בנות ציון.
אמר רבי יצחק, תא שמע, יהי מארת ברקיע
השמים, ר' יצחק אמר, כשהקדוש ברוך
הוא מחיה את המתים, ויעבר כרוזא על כל
ציונא וציונא. ביה זמנא נחית ההיא נשמתא,
בנהורא ובוצינא דינהר בנהירו רקייעא
דשמיא, על ההוא גופא דאתער מן ארעא.
הדיא הוא דכתיב, יהי מארת ברקיע השמים.
ולמה, להאיר על הארץ, על אותו הגוף היוצא
מן הארץ.

ר' אבהו אמר, זו היא זהר הרוח על
הגוף להחיותו, ולהאיר אפלו. הדיא הוא
דכתיב, יהי מארת ברקיע השמים. ולמה?
להאיר על הארץ, על היוצא מן הארץ,
כדקאמרן.

ר' יהודה בן פזי פגע ביה ברב נחמן, אמר
ליה אותו הרוח שעתיד הקדוש ברוך הוא
להחיות בו המתים, מהו. אמר ליה, הוא רוח
אספקלריא של מעלה, כאשר ישיגו בני אדם
הדעות הנכונות. ומנא לן הא. ממה דכתיב,
(יחזקאל לו) ונתתי רוחי בכם וחייתם. ונתתי רוח
בכם לא נאמר, אלא רוחי, אותו הנאצל
מהאספקלריא שלי. וכתוב (שם לו כז) ואת רוחי
אתן בקרבכם, ואחר כך יהיה סימן ידוע
בעולם, הדיא הוא דכתיב, והיו לאתת
ולמועדים ולימים ושנים.

ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו. ר' אבהו
פתח, (תהלים ח) מה אנוש פי תזכרנו
ובן אדם פי תפקדנו ותחסרהו מעט מאלהים. ר'
תנחום אמר, בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא
לברוא את האדם, נתיעץ עם המלאכים אותם
הסובבים את כסאו, ואמר להם נעשה אדם.